

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา เพราะวันนี้เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา เราถึงมาทำบุญกุศลกัน บุญกุศลอันนี้ เราเกิดมา เพราะเราเกิดมาได้พบพระพุทธศาสนา มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นรัตนตรัย

ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนวางธรรมและวินัยไว้นี้ เราก็เหมือนควายตัวหนึ่ง คนเราไม่มีศีลธรรม จริยธรรม มันก็เหมือนสัตว์ตัวหนึ่ง คนเรามันจะเป็นคนดีขึ้นมา เพราะมีศีลธรรม จริยธรรม เพราะศีลธรรม จริยธรรมมันหักห้ามใจของตัว ถ้ากฎหมายกฎหมายก็บังคับแต่การกระทำผิด แต่ถ้าเรามีศีลธรรมขึ้นมา เรายับยั้งใจของเราว่าอะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ

ถ้ามันมีสิ่งใดควรทำ ไม่ควรทำ เห็นไหม นี่เราถึงซึ่งบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำสิ่งที่เรามองเห็นไม่ได้ สิ่งที่เราเห็น มองเห็น เราจับต้องไม่ได้ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนพวกเราให้ทำสิ่งนั้น แต่เวลาเผยแผ่ธรรมมา เผยแผ่ธรรมมา ธรรมและวินัยมันเป็นวัตถุ เหมือนกล่องบรรจุภัณฑ์ สิ่งที่เป็นบรรจุภัณฑ์ใส่ศาสนานั้นมา แล้วเราแกะกล่องบรรจุภัณฑ์นั้นกันไม่เป็น

ในปัจจุบันนี้ทำบุญกุศล บุญกุศลนี้คืออะไร ? คือสละทาน ทาน ศีล ภาวนา เรามีเรื่องของท่าน เรื่องของท่านเพื่ออะไร ? เพื่อให้เราสนใจในศาสนา เราจะเริ่มแกะกล่องในหัวใจของเรานะ ถ้าเราไม่แกะภาชนะในหัวใจของเรา เราจะไม่ถึงพุทธศาสนาเลย

เราบอกว่านี่เราทำบุญแล้ว เราเป็นชาวพุทธ แล้วเราทำบุญแล้ว วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนาก็มาทำบุญวันหนึ่ง แต่เวลากินทุกวัน ทุกข์ทุกวันมันไม่พุดถึงนะ เวลาเราต้องกิน ต้องถ่ายทุกวัน นี่เรากินอยู่ของเราทุกวัน เวลาเจ็บช้ำน้ำใจมันเจ็บได้ตลอดเวลา จะนอนที่ไหนมันก็เจ็บเวลามัน

เจ็บช้ำน้ำใจตลอดเวลาแล้วเราจะรักษามันอย่างไรดี ถ้ารักษามันต้องมีสติ ถ้ามีสติ นี่พระพุทธเจ้าสอน สอนสิ่งที่เรามองไม่เห็นเลยละ

แต่พอบอกว่า “เราเป็นคนดีแล้ว เราเป็นคนดีทำไมต้องไปวัด เราเป็นคนดีแล้วทำไมต้องไปเสียดละ เสียดละไปทำไม เสียดละเพื่อให้พระกินแล้วก็นอน พระไม่เห็นทำอะไรเลย”

เวลาหัวใจมันคึ้นนะ มันจะสุขขนาดไหนมันก็ทุกข์นะ มันจะสุขขนาดไหน ก็ว่ามันมีสมบรูณ์ขนาดไหน บ้างจ้ยเครื่องอาศัยมันขนาดไหน แต่หัวใจมันคึ้นมันทุกข์นะ ถ้ามันทุกข์ขึ้นมาเห็นไหม

นี่เวลาเราพูด...ใช่ เวลาเขาว่า “แก่เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะอยู่นาน” นี่พูดถึงโลก เวลาเขาว่ากันว่าเวลาเราเป็นคนแก่ เราไม่มีมันสมองเลย เราไม่เป็นที่ยึดเหนี่ยวของสังคมของลูกหลานเลย เขาก็จะบอกว่า “แก่เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะอยู่นาน”

พระก็เหมือนกัน พระเราถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไม่มีศีลธรรมในหัวใจ เขาก็ว่าเอาอย่างนั้นนะ กินแล้วก็นอน กินแล้วก็ไม่ทำงาน แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมาเขาก็ไม่เข้าใจอีก เห็นไหม เวลาเดินจงกรมนะเขาบอกว่า “พระนี่นะ เวลาว่างมากเกินไป วัน ๆ ไม่ทำอะไร เดินไปเดินมา ไม่เห็นทำอะไรเลย” เขาก็เข้าใจไม่ได้ว่าพระเดินจงกรม เขาทำงานอะไรกัน

พระเขาทำงานในหัวใจนะ เวลาตั้งใจไว้ในอำนาจของเรา งานนี้สำคัญที่สุด เราจะเอาความรู้สึกรู้ใจของเราอยู่ในอำนาจของเรา ถ้าเอาความรู้สึกรู้ใจอยู่ในอำนาจของเรา เราจะมึนล่องให้แกะ นี่บรรพบุรุษที่บรรพมา ปฏิสนธิจิต เวลาจิตมันเกิดเป็นโอปปาติกะ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดเสร็จแล้วมันก็มีบรรพบุรุษหนึ่ง เกิดเป็นพรหมก็บรรพบุรุษของพรหม เกิดเป็นเทวดาก็บรรพบุรุษของเทวดา เกิดเป็นมนุษย์ มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ก็บรรพบุรุษของมนุษย์

แต่หัวใจที่เกิดเป็นมนุษย์ ปฏิสนธิจิตที่มันเกิดขึ้นมาเป็นสถานะนั้น เรามองมันไม่เห็น แต่พอเราเริ่มมีสติปัญญาขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่กล่องบรรพบุรุษของเรา ถ้าบรรพบุรุษของเราเราเปิดออก เปิดมันออก หัวใจนี้เปิดมันออก มันมีอะไรในหัวใจนี้ ถ้ามันเปิดมันออก ถ้ามันเปิดมันได้

เวลาจะเปิดมันได้ คุณติ บุพเพนิวาสานุสติญาณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไปไม่มีวันที่สิ้นสุด แล้วเปิดออกมา มันเปิดออกมา เวลาจิตเราสงบเข้าไป ถ้ามันสงบ พอ

สงบได้ สงบยาก สงบง่าย พอสงบเข้าไปแล้วมันจะเปิดได้ เปิดไม่ได้ ถ้าเปิดไม่ได้ วิปัสสนาไม่เป็น ถ้าเปิดไม่ได้ก็เห็นกล่องนะ พอเห็นกล่องแล้วก็กลับ “เออ ! เห็นแล้วละ โอ้โฮ ! กล่องมันเป็นอย่างไร โอ้โฮ ! เห็นใจแล้ว นิพพานว่าง ๆ ” ว่าง ๆ แล้วอะไรมันว่าง ๆ ละ

แต่ถ้ามันเปิดออกมานะ นี่พันธุกรรมของใจ พันธุกรรมของใจของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เวลาสิ่งที่ซบซ้อนในใจ มันเปิดออกมามีอย่างไร ถ้ามันเปิดออกมา เห็นไหม นี่วันสำคัญทางพุทธศาสนา วันนี้สำคัญมาก ถ้าไม่มีวันนี้ละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้จะธรรมดาไม่มี แยกกันไปเถอะ ดันกันไป ดูสิมันจะเข้าไปได้ไหม

แต่เพราะวันนี้เป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ตรัสรู้ ปรีชาญาณ วันนี้เป็นวันเกิดของพุทธศาสนา ศาสนาพุทธนี่นะ เป็นศาสนาที่เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นศาสนาที่จับต้องได้ ในศาสนาอื่นเขางงนะ ศาสดาเกิดวันไหนก็ไม่รู้ ตายอย่างไรก็ไม่รู้ ศาสดาสอนอะไรก็ไม่รู้ เชื้ออย่างเดียวพอ แต่พระพุทธเจ้านะ วันนี้วันเกิดแล้ววันนี้วันตรัสรู้ แล้ววันนี้วันปรีชาญาณ มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นสิ่งที่จับต้องได้ มันเป็นที่ควรพิศุจน์

สิ่งที่ทำให้เชื่อกันด้วยความมงงาย ให้เชื่อกันแต่ความเชื่อ เห็นไหม ลัทธิตความเชื่อ แต่ศาสนาไม่ใช่ลัทธิ ศาสนามันจะบอกถึงว่ามนุษย์เกิดมาจากไหน ? มนุษย์เกิดมาจากกรรม กรรมของจิตที่ปฏิสนธิจิตที่มันได้สร้างสมขึ้นมาแต่ละภพแต่ละชาติ นี่มนุษย์เกิดเพราะกรรม

แต่เวลามนุษย์มาเกิดในภพในชาตินี้เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่กับลูกก็มีกรรมสัมพันธ์กันมา เวลาคนเขาร่ำรวย เขามั่งมีศรีสุข เขาอยากมีลูก เขามีลูกยาก ไ้คนอื่นจน ๆ นะ ตั้งแต่หัวปีท้ายปี มันจะมีเป็นแถวไปเลย นี่จิตใจของคนทำดีมันมีน้อย จิตใจของคนที่ทำ เห็นไหม คนชั้นกลางมีมารากหญ้ายิ่งมากใหญ่เลย แต่ยอดของเจตีย์มีเท่าไร

นี่ก็เหมือนกัน มนุษย์เกิดมาจากไหน ? มนุษย์มันเกิดจากกรรมของมันเองนั่นละ กรรมของจิตที่มันได้สร้างมา มันสร้างกรรมดีกรรมชั่วมา แต่เพราะกรรมอันนี้บาลานซ์กับพ่อ กับแม่ กับชาติ กับตระกูล ถึงได้มาเกิดในชาติตระกูลนี้ในปัจจุบัน ถ้าเกิดในชาติตระกูลนี้ปัจจุบันมันก็เป็นกรรมปัจจุบันนี้ แล้วกรรมปัจจุบันแล้วมันทุกข์ไหม นี่พระพุทธเจ้าสอนตรงนี้ไง สอนถึงว่าวันสำคัญทางพุทธศาสนาให้เสียสละทาน

“อู๊ย ! จะกินยัง ไม่มีเลย จะเอาอะไรไปสละ”...ก็มันโง่โง่ มันจะสละได้แต่วัตถุไง เห็นเขาทำดีกัน เห็นไหม อนุโมทนาทาน เห็นเขาทำดี เห็นเขาทำกัน เราพอใจของเรา อันนั้นก็บุญแล้ว แล้วบุญนี้อย่างประเสริฐนะ คุณิเราจะเสียสละทาน อุทิศให้แสงหามา กว่าจะขวนขวายมันลำบากลำบากแล้วเวลาไปแกะกล่องในใจ นั่งเฉย ๆ นั่นล่ะคือบุญ ! นั่งเฉย ๆ นะ ทาน ศีล ภาวนา การภาวนาทำให้จิตใจมันผ่องแผ้ว ทำจิตใจให้มันประเสริฐที่สุด

“ทำทานร้อยพันพันหน ไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่งหนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันพันหน ไม่เท่ากับทำสมาธิเกิดได้หนึ่งหนึ่ง มีสมาธิร้อยพันพันหน ไม่เท่ากับเกิดโลกุตตรปัญญาที่ชำระกิเลสหนหนึ่ง”

คุณิ แล้วถ้าเกิดถ้ามีโลกุตตรปัญญาที่นิ่งภาวนาแล้ว นี่ย้อนกลับไปเป็นทานเป็นสัจจะ ๆ ครั้งหนึ่งสิ่งที่เราทำนี่เป็นสัจจะ ๆ ครั้งหนึ่ง ถ้าเกิดเราตั้งสมาธิแล้วเกิดปัญญาขึ้นมา มันมีบุญกุศลอย่างกับทำบุญนี่เป็นสัจจะ ๆ ครั้งหนึ่ง แต่เราก็ไปน้อยใจนะ เราไม่มีบุญกุศล เราไม่มีโอกาสจะได้ทำทานนะ

แล้วเวลานั่งเฉย ๆ ทำไม่ไม่ทำละ เวลานั่งเฉย ๆ นี่นะ กำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนะ เวลาเราบ่นกัน ทุกข์กัน ก็บอกว่าทุกข์ยาก ลำบากลำบากทุกคนเลย แล้วเวลาให้นั่งเฉย ๆ ทำไม่มันไม่เอา นั่งเฉย ๆ นี่เวลาทุกข์ยากก็ทำได้ เวลานั่งเฉย ๆ มันทำไม่ได้

ถ้ามันทำขึ้นมาซะ ทรัพย์สมบัติทั้งหมดมีเพราะมีเรา ทุกอย่างในโลกนี้มีเพราะมีชีวิตนี้ ชีวิตนี้เป็นเจ้าของทุก ๆ อย่าง แล้วเราเข้าไปเห็นเจ้าของ เห็นกล่อง เห็นหัวใจของเรา มันมีคุณค่าขึ้นมา แล้วเราก็จะไม่คืนจรนจนเกินกว่าเหตุ

คนเราเกิดมาต้องมีหน้าที่การงาน คนเราเกิดมามีปากมีท้อง ต้องหาอยู่หากิน โดยธรรมชาติ แต่พอมันเข้าไปเห็นจิตของตัวเอง เห็นคุณค่าของหัวใจแล้ว มันจะเห็นคุณค่าของสมบัติต่าง ๆ เป็นแค่ปัจจัยเครื่องอาศัยที่เราจะไม่ต้องเดือดร้อนกับมันจนเกินไป เราจะรักษาจิตของเรา เราจะเห็นสิ่งที่มีคุณค่าที่สุด เห็นสิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ที่มีคุณค่าที่สุด

ทรัพย์คือความรู้สึกของเรา ความรู้สึกหัวใจนี้มีคุณค่าที่สุด แต่เรามองข้ามหัวใจความรู้สึกนี้ ไปเห็นแต่ข้าวของเงินทองจากปัจจัยภายนอกเป็นของที่มีค่า เรามองแต่ยศถาบรรดาศักดิ์ มองแต่สิ่งที่มีมันเป็นเครื่องประดับของเรา แล้วเราก็มองข้ามชีวิตไป แล้วก็เหยียบย่ำข้ามชีวิตของเราไป ไปหาสมบัติแต่ภายนอก แล้วก็บ่นว่า “ทุกข์ ทุกข์ ทุกข์”

ทุกคนเกิดมามีแต่ความทุกข์ แต่มีบุรุษคนหนึ่งที่มีความฉลาดและองอาจกล้าหาญมาก คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้สละทิ้งคบเพลิงที่ถือมา...เราเกิดมามีพลังงาน คือมีความรู้สึกในหัวใจขึ้นมา แล้วก็ถือคบเพลิงนี้บ่นไป “ทุกข์ ทุกข์ ทุกข์” ตลอดไป มีบุคคลคนหนึ่งเป็นบุรุษเป็นเอกบุรุษ เป็นผู้ประเสริฐที่สุด คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้สละทิ้งท่อนไฟนี้แล้ว แล้วบอกให้พวกเรา “ทิ้ง ทิ้ง ทิ้ง” ทิ้งท่อนไฟนี้ เพื่อให้ไม่มีทุกข์ในหัวใจ

แต่เราก็บอกว่า “ทิ้งอย่างไร ทิ้งอย่างไร ทิ้งอย่างไร คุณต้องทำบุญกุศล ต้องทำอะไร”...บุญกุศลอันนี้มันเป็นพื้นฐานนะ ถ้าเราไม่มีบุญกุศล หัวใจมันกระด้าง การสละทานทำให้หัวใจมันไม่กระด้าง คำว่ากระด้าง ความตระหนี่ถี่เหนียว ความเห็นแก่ตัว ทำให้จิตใจนี้กระด้างมาก สิ่งทีกระด้างมาก ธรรมะนี้จะละเอียดอ่อนลึกซึ้งมาก จะเข้ากับความกระด้างนั้นไม่ได้

แต่พอเราไปทำบุญกุศล มันมีการเสียสละ เหมือนจิตใจที่เป็นสาธารณะ จิตใจที่เห็นคนอื่นมีคุณค่า จิตใจที่เสียสละไป จิตใจที่มันเปิดกว้างขึ้นมา มันจะฟังธรรมของมันได้

นี่ไง เวลาไปวัดนะ มาวัดนี้ “ไอ้โฮ ! วัน ๆ ไม่เห็นทำอะไรเลย มาถึงก็ตัก ๆ ๆ แล้วก็ฉันเลยนะ” มีคนบ่นอย่างนี้จริง ๆ นะ เขามาวัดบอก “ไม่เห็นทำอะไรเลย ไม่ได้สวดมนต์ ไม่ได้ถวายทาน ตักเอา ๆ แล้วไม่เห็นมีอะไรเลย”

ดูจิตใจของคนสิ เขามาถึงนะ ต้องกล่าวคำถวายทานครึ่งชั่วโมง แล้วให้แมลงวันมันไข่ พอไข่เสร็จแล้วมันปัก พักเสร็จแล้วค่อยประเคนพระ พระกว่าจะตักเสร็จนะ มันเป็น ๒ ตัว ๓ ตัว มันบินว่อนเลย ยังไม่ได้กิน

พิธีกรรม วัฒนธรรม เห็นไหม ถ้าจิตใจเราไม่กระด้าง เราฟังธรรม พอฟังธรรมขึ้นมาทำบุญกุศลแล้วได้ยินได้ฟัง พอได้ยินได้ฟังแล้วมันก็เตือนเรา พอเตือนเราให้จิตใจเรามันเปิดกว้าง พอจิตใจเปิดกว้าง ธรรมะมันจะเข้าสู่ใจ จิตใจคนที่เปิดกว้างนะ เวลามันฟังธรรมนี้นะขนลุกเลย มันทิ่มเข้ากลางหัวอกนะ

แต่ถ้าเราไม่เปิดกว้างนะ “ค่าใครเนี่ย ค่าใคร โอ้ ! ค่าใคร” มันต่อต้านไง มันจะบอกว่า “ค่าใคร ค่าใคร”

แต่ถ้ามันเป็นธรรมนะ โอ้โฮ ! ขนพองเลยนะ ขนนี้ลูกหมด เพราะธรรมะมันสะท้อนใจ พอธรรมะมันสะท้อนใจนะ คอมพิวเตอร์นี่มันอยู่ที่โปรแกรม จิตใจของคนนี่นะ ถ้ามันรู้ดีรู้ชั่วแล้ว มันเปลี่ยนแปลงความคิดของมัน ชีวิตคนนั้นเปลี่ยนเลยนะ

พ่อแม่สอนลูกขึ้นมาทำให้ลูกมีหัวใจ ให้ลูกมีปัญหา ให้ลูกรู้จักคัดเลือคบเพื่อน ให้รู้จักการศึกษา ให้รู้จักหน้าที่การงาน แต่พ่อแม่มันคิดของมันเป็นนะ “พ่อแม่ไม่ต้องสอน หนูรู้แล้ว หนูรู้แล้ว” แต่ถ้าลูกไม่รู้ พ่อแม่ก็ต้องจ้ำจี้จ้ำไช

จิตใจของคน ถ้ามันได้ฟังธรรมแล้วมันได้เปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิด เพราะมันสะท้อนใจ พอมันสะท้อนใจ โปรแกรมอันนั้นเปลี่ยน พอโปรแกรมอันนั้นเปลี่ยน คนนั้นใช้ชีวิตในทางที่ดีขึ้น คนนั้นรู้จักเลือก รู้จักแยกแยะ คนนั้นก็เลยไม่ใช่ควายไ้

ควายตัวมันใช้ชีวิตของมัน มันขวิดของมันไปเรื่อย มันคันของมันไปเรื่อย แล้วก็บ่นว่า “ทุกข์ ทุกข์ ทุกข์” แต่เราไม่ใช่ควายตัว เรามีปัญญา เรารู้จักหลบ รู้จักหลีก รู้จักควร รู้จักไม่ควร รู้จักเป็นประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์ มันไม่ใช่ควายตันไปเรื่อย ๆ เห็นไหม

โลกนี้มีทั้งคนชั่วและคนดี คนชั่ว ทำความชั่วง่าย ทำความดียาก แล้วคนชั่วเขาสักแต่จะทำ แล้วเราก็บอกว่าเราต้องให้คนชั่วเป็นคนดีก่อนแล้วเราถึงจะดีตาม...เขาเป็นคนชั่ว เขาไม่รู้หรอก เขาพยายามแถงของเขาไป หน้าไหว้หลังหลอก พูดอย่างทำอย่าง ต่าง ๆ มันไปทั้งนั้นนะ แล้วเราจะไปหวังคนอย่างนั้น แล้วเราจะทุกข์ไหม นี่ไง เพราะเราเป็นควายตัว

แต่ถ้าเราเป็นคนมีปัญหา นะ มันกรรมของเขา มันสมองของเขา มันทิวฐิของเขา เขาแสวงหากรรมของเขา มันก็เรื่องของเขา แต่มันมีความจำเป็นที่เราเป็นเพื่อน เป็นฝูง เป็นหมู่คณะกัน เราก็รับรู้ไว้ แล้วเราก็หลบหลีก ค้านไว้ใจ เขาทำดีทำชั่ว วางไว้คิดในใจนะ “เออ ! เอ็งจะไปเถอะกรรมนะ เดี่ยวเราก็ต่างคนต่างไปแล้ว” แต่เวลาเข้ามาในมารยาทสังคมเราพูดได้ไหม ในเมื่อมารยาทสังคมเราพูดไม่ได้ เราก็ค้านไว้ใจ เพราะเราเป็นชาวพุทธ เรามีปัญญา เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน “คืนอก คืนใจ”

“นอก” คือมารยาทสังคม ความเป็นไปของข้างนอก “ดีใน” ดีใน มีหลักมีใจของตัว ถ้าในใจของตัวไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ มันจะเอาอะไรมาดีในเมื่อใจเราไม่มีหลัก มันจะเอาอะไรมาดี ใจมันจะดีได้มันต้องมีหลักมีเกณฑ์ของมัน

พอมีหลักมีเกณฑ์ของมัน เห็นไหม โลกธรรม ๘ นิทาน่าว่า กล่าวร้าย...ให้มันพูดไป ! ให้มันพูดไป ! เพราะหัวใจเรามีหลัก ไม่สั่นไหวไปกับสังคม ถ้าไม่มีหลักนะ ลมพัดไปไม่ไหว คลอนแคลนไปกับเขาหมด คลอนแคลนไปทุกอย่าง แล้วเวลากรมเอาไหมล่ะ เวลาทุกขบั่นทำไหม

นี่ไง ศาสนาพุทธ ที่บอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาแห่งความยุ่งยาก เขาวานี้...มันยุ่งยากสิ ยุ่งยากเพราะปัญญากว่าจะฝึกฝนขึ้นมากันได้ แล้วปัญญามีโลกุตตรปัญญา มีโลกียปัญญา มีสุตมยปัญญา มีจินตมยปัญญา แล้วภาวนามยปัญญาอยู่ไหน ? ภาวนามยปัญญานี้แหละมันต้องเป็น ถ้าไม่เป็นไม่รู้จักภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาเท่านั้นถึงจะชำระจิตใจเราให้สะอาดได้

อย่างที่ว่า สมบัติพัสถานของเรานี้มันมีเพราะมีเรานะ ตายวันนี้ สมบัติก็เป็นของชาติตระกูลไป จะมีไปกับเราคือดีกับชั่วเท่านั้น จิตของเรา ถ้าเรากันเราหาของเรานะ นี่พุทธศาสนาสอนที่นี้จริง ๆ พุทธศาสนาสอนถึงใจ สอนถึงความรู้สึก สอนถึงหัวใจ แล้วหัวใจนี้มันรับธรรม รับความดี ความชั่วได้ ร่างกายมันรับไม่ได้ วัตถุมันรับไม่ได้

ทองก็คือทอง คนดีใช้ทองก็เป็นประโยชน์ คนชั่วใช้ทองก็จ้างฆ่าคน ทองมันก็คือทอง อยู่ที่คนดีใช้หรือคนชั่วใช้ ธรรมะก็คือธรรมะ อยู่ที่คนรู้หรือคนไม่รู้ที่จะเอาธรรมะนี้มาสื่อ ถ้ามันเอาธรรมะที่มาสื่อ คนรู้เขาก็สื่อเอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา แล้วมันเป็นประโยชน์กับเรา

มันเรื่องค่าของน้ำใจ ฟังสิ เราสะท้อนใจเวลาหลวงตาพูด หลวงตาไปไหนก็แล้วแต่นะ “เรามาเพราะค่าของน้ำใจ เรามาเพราะน้ำใจคน เรามาเพราะน้ำใจคน” ท่านไม่เคยพูดเรื่องอื่นเลยนะ ท่านพูดแต่น้ำใจคน น้ำใจคน น้ำใจคน...น้ำใจนี้ จิตใจอันนี้มันประเสริฐ จิตใจนี้มันจะดีจะชั่ว จิตใจนี้มันจะไปสูงไปต่ำ จิตใจนี้มันจะพัฒนาของมันไปนะ

วันนี้พูดนานนิดหนึ่ง เพราะเดี๋ยวตอนสายจะไม่ตอบปัญหาแล้ว เพราะว่าคงจะไม่มีเวลา เพราะเดี๋ยวจะอุโบสถด้วย เดี่ยวพระจะลงอุโบสถนะ วันนี้เดี๋ยวลงอุโบสถ แล้วคืนนี้ไม่มีเวียนเทียน

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ๘

นะ เวียนเทียนยกเลิกหมดแล้วนะ ไม่ทำอีกแล้ว เพราะเราจะมีแต่ภาวนา ค็นนี้มีแต่เทศน์แล้วภาวนา
นะ เอวัง